

TEHNIKA

ÜLIKOOL

10 (1386)
6. september
1993

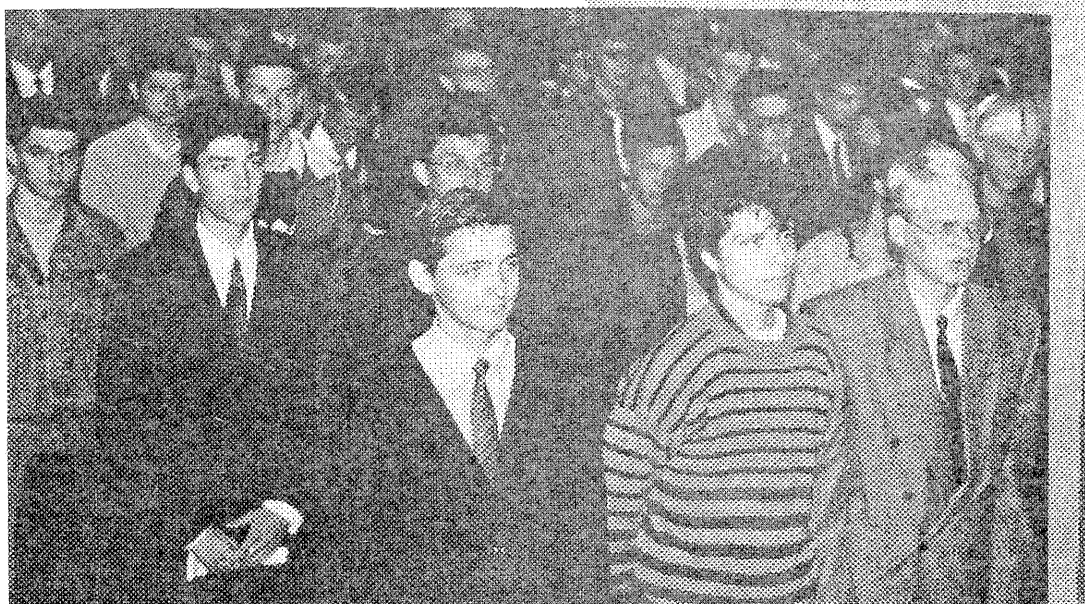
TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

GAUDEAMUS IGITUR!

*75. immatrikuleerimisaktus
tehnikaülikooli ajaloos.*

30. august 1993

Pildistanud Meida Jalast

..Pidulikult anti õpimärkmikud kätte iga valdkonna kahele vastsele üliõpilasele. Tehnikas olid need Triin Lind ja Argo Ojamäe, keemias Kadri Kattai ja Eero Jusilo, majanduses Marge Pärnamägi ja Paul Madalik.

Ilma eksamiteta võetakse TTÜsse vastu vaid üliõpilaskandidaate, kes on osa võtnud rahvusvahelistest täppisteaduse olümpiaadidest. Tänavu oli sellise tasemega mehi vaid üks: Andres Kaldalu, Treffneri gümnaasiumi kasvandik.

HEAD ÕPINGUTE ALGUST!

Rektor prof OLAV AARNA
kõne immatrikuleerimisaktusel

Tehnikaülikool alustab oma 76. tegevusaastat, 1993/94. õppeaastat. Daamide puhul ei ole kombeks vanusest rääkida, asutustest kõneldes on hinnatavam ajalugu ja traditsioonid. Nii ühtede kui teiste puhul on tähtis hea nimi.

Enamikule värskest immatrikuleerituist algab esimene õppeaasta kõrgkoolis. Ma loodan, et igaüks teist on enne sisseastumisavalduse kirjutamist enda jaoks leidnud nii- või teistsuguse vastuse küsimusele:

Miks ma lähen õppima ülikooli ja just nimelt tehnikaülikooli?

Olen kaugel arvamusest, et on vaid üks õige vastus, näiteks: saada inseneriks või ökonomistiks, saada mehele, lõbusasti ja huvitavalt aega veeta, pageda sõjaväeteenistuse eest, saada targemaks vms. Püüaksin ka omalt poolt vastust otsida: miks ikkagi õppida ülikoolis ja eriti Tallinna Tehnikaülikoolis? Minu jaoks tähendab see ühtlasi vastamist küsimustele:

- kas ülikool on kutsekool?
- mida tähendab inseneri või ökonomisti kutse?
- mille poolest ülikoolis õppimine erineb tööstuskoolis õppimisest?

Niisiis, kas ülikool kui akadeemiline õppeasutus on kutsekool? Tajudes, et võin paljusid šokeerida, vastan sellele

küsimusele siiski jaatavalt. Seejuures ei sega mind sugugi asjaolu, et Vanas Kreekas oli kool algselt ülikute laste vaba aja veetmise koht ja **akadeemiline** viitab mistahes praktilise sihi puudumisele. Minu veendumus tugineb sellel, et kogu oma eksistentsi jooksul on ülikoolid koolitanud arste, juriste, arhitekte, insenere, teadlasi ja teiste vaimsel loominguil põhinevate kutsealade viljelejaid.

Nüüd järgmine küsimus: mida tähendab inseneri või ökonomisti kutse ja mille poolest ülikoolis õppimine erineb tööstuskoolis õppimisest? Kui esimesele küsimusele hästi lühidalt vastata, siis inseneri kutsetöök on tehnika valdkonda kuuluvate probleemide lahendamine, ökonomisti kutsetöök aga majanduse valdkonda kuuluvate probleemide lahendamine. Siit võiks otsekohe teha kaks järeldust:

- kuna ei ole võimalik koostada ei tehnika ega majanduse valdkonna probleemide ammendavat loetelu, siis ei ole ka vähimatki lootust koostada käsiraamatut kõigi probleemide lahendamiseks;
- ülikoolis õppimine tähendab eelkõige probleemide lahendamise oskuse omandamist ja see oskus on ülimalt kasulik ning vajalik ka väljaspool teie tulevast kutseala igapäevaelus.

Aastasadu on kingsepaks õpitud kingsepa kõrval, läbides ajapikku tee

õpipoisist meistri. Küsime nüüd: kas inseneriks või ökonomistiks saab tegevinseneri või ökonomisti kõrval töötades? Vastus on kindlasti jaatav, kuid inimkonna kogemus on näidanud, et see ei ole kõige efektiivsem tee vastava valdkonna probleemide lahendamise kunsti omandamisel. Just see tõdemus on juhtinud ülikoolide ja üldse kõrgkoolide arengut läbi aegade. Kuigi õpipoisi ja selli nimetusi inseneri või ökonomisti kutseks valmistumisel ei kasutata, on seda käsitöölise tsunfti analoogiat väga kasulik meeles pidada (bakalaureus, magister, doktor).

Eelnimetatud põhjusel ei koosne inseneri või ökonomisti õppekava vaid ühest õppeainest "Probleemide lahendamise üldine õpetus", vaid mitmekümnest teaduslikust distsipliinist, mille omandamine loob teoreetilise aluse ja eeldused tulevasel kutsealal tegutsemiseks. Samal põhjusel on tehnikaülikooli õppejõududeks valdavalt erinevate teadusalade tegevteadlased ja vähemal määral tegevinsenerid või -ökonoomistid. Taolise ülikoolikorralduse "tasuta kaasaandeks" on see, et päris kindlasti on ülikool kutsekool, kus on võimalik teadlase kutses jõuda meistri paberiteni, s.o teadusdoktori kraadini mingil erialal.

Austatud Üliõpilaskond!

ERKO TAMURI

TTÜ Üliõpilaskonna Edustuse eesistuja

Kätte on jõudnud järjekordne traditsiooniline ajahetk aastaringluses, kus me koguneme suuremal hulgal kõrgendatud emotsionaalsusega ülikooli linnakusse nõudmaks taga vaimlisi väärtusi enda täiendamiseks ja harimiseks.

Mul on hea meel ning suur au tervitada Teid, nii üliõpilaskonnas taatusse jõudnud kui ka tudengiaurat juba endasse sügavuti ning mõtestatult lasknud, uue ja ettearvamatu, kuid siiski korrasstatud ning kindlat eesmärki täitva õppeaasta alguse puhul.

Tänavune aasta on eriline nii ülikoolile tervikuna, mil tähistatakse tehnikaharidust andva õppeasutuse kolmveerandsaja aasta vanust juubelit, kui ka üliõpilaskonnale, kes püüab oma tegemisi ja tehtahtmisi üha rohkem muuta siduvaks üliõpilase, teda nõustava õppejõu ja ülikooli arengustrateegia vahel.

Üliõpilaskond praegusel kujul on eksisteerinud alles 3 aastat, kuid eesmärgid ja tegevused kannavad aastakümnete tagust hõngu.

Ühendada kaasvõitlejaid, st tudengeid, seista nende majanduslike, sotsiaalsete ja intellektuaalsete õiguste ning huvide eest, võtta osa ülikooli juhtivate kollegiaalsete kogude tegemisest, osaleda tulemuslikult üliõpilaskonnas liikumises riigi tasandil – need on kujunenud täna peamiseks eesmärkideks.

Austatud üliõpilased – neid ja noorhärnad, daamid ja härnad. Üliõpilaskond kui omaette autonoomne miniriik ülikoolis, mis oma ülesehitusliku struktuuri ja juhtimise poolest kätkeb demokraatlikku lähenemist ning seda eelkõige võimude lahususe printsiibil (seadusandlik – Edustus, täidesaatev – Üliõpilaskonnas, kohtuvõim – Üliõpilaskohus) püüab siduda sõltumatuid, väarikaid ja intelligentseid isiksusi.

Seoses eelnevaga kutsun Teid, armsad kaasvõitlejad, üles näitama omapoolset julget ja teotahtelist tegutsemist ning oma mõtete, ideede avamist!

Edukat aastat Teile kõigile ning ärge kunagi laske madalale Tehnikaülikooli ja Üliõpilaskonna mainet!

Armas kaasvõitleja!

Iga korrektne ja korrasstatud riigimudel on mõeldamatu ilma kohtuvõimuta. Nii ka Üliõpilaskond.

Seoses sellega kutsume Teid üles näitama aktiivsust korraldamaks meie Üliõpilaskohtu tegevust.

Palume Teil endast märku anda Üliõpilaskonnas või sekretariaati (II-128, 127)

NB!

Üliõpilaskonnas kutsub osalema oma valitsemisalas!

ÜV ministrikohad õppetöö ja kultuuri alal ootavad tegusaid neid ja noorhärnasid.

Suure kogemuste pagasi ja küllaldase palga andvad ametid! Täpsemat infot saab Üliõpilaskonnas (II korpus tuba 128).

TTÜ NÕUKOGU

26. august

- Istungit avades tutvustas rektor kolme uut tehnikaülikooli endise (di)rektori portreed, mis olid telli-

tud (nagu kõik eelmisedki) Tartu kunstnikult Lembit Saartsilt. Need kolm meest on Karl Ipsberg, Hermann Reier ja Enn Nurmiste. Nüüdsest ripuvad nõukogu saali seinal kokku üheteistkümne rektori portreed.

- Tänu sõnade ja teenetemedaliga "Mente et manu" saatis nõukogu

ülikoolist ära senise haldusdirektori Märt Tomsoni ja geotehnika aseprofessori Valdo Jaanisoo.

- Kantsler Jüri Tanner informeeris 75. juubeli ürituste ettevalmistuste käigust. Arutati, kuidas meeldejäävalt ära märkida peamisi sponsoreid.

"Esmane ei ole ühe professori heaolu ülikoolis, vaid heas mõttes tülika ja hulkuva üliõpilase tekkimine!"

Selline heas ja arusaadavas eesti keeles väljaõeldud mõte kõlas pressikonverentsil, mille andis tehnikaülikooli juhtkond vabariigi ajakirjanikele 30. augustil. Esindatud olid kõik tähtsamad infokanalid: raadio, "Aktuaalne kaamera", "Horisont", "Kultuur ja Elu", päevalehed. Pressikonverents oli pühendatud lähenevale 75. juubelile ja õppeaasta algusele.

Pressikonverentsi juhatas tehnikaloo aseprofessor **Vahur Mägi**. Oma sõnavõttus tegi ta lühikese ekskursi tehnikahariduse algusest 1880. a läbi ajakeerdude kuni numbrini 75 välja.

Rektor prof **Olav Aarna** alustas sellest, et nutulaulul teemal *kui vaesed me oleme* ei ole mõtet.

Ta tutvustas pressile viimastel aastatel nii ülikooli juhtimisstruktuuris kui akadeemilises elus läbi viidud muudatusi. Samuti peatus ta terminitel "euroinsener" ja **Eesti Ülikool**, mille kohta ajakirjanikud mitu täpsustavat küsimust esitasid.

Õppeprorektor **Tiit Kaps** kõneles sellest uuest, mis väljaspool TTÜd on veel suhteliselt tundmatu: et tehnikaülikooli ei saa enam astuda mingile kitsale erialale, vaid üliõpilaskandidaat valib kolme laia valdkonna vahel ning otsustab konkreetsema valiku hiljem, paari aasta jooksul.

Teadusprorektor **Rein Küttner** andis ülevaate sellest, kuidas aspirantuurist on saanud magistriõpe (praegu magistritreid 81), ning et doktorantuuris on praegu 45 teadlast. Lepinguliste tööde kriis, mille tõi kaasa N.Liidu lagunemine, hakkab üle minema: Eesti kosuv majandus tellib juba teadustöid.

Kantsler **Jüri Tanner** ütles, et unitaarriigis olid teadus ja õppetöö eraldatud, nüüd on need ebaloomuliku lõhestumise vältimiseks ühendatud.

Kõlama jäid optimistlikud lootused: et tehnikaülikool ei jää maha üha edasiliikuvast maailmast; et tugi ja toetus tuleb Põhjamaadest, Saksamaalt, USAstki. Et ideaal on tülikas üliõpilane, kellega õppe-

jõul oleks praegu raske, kellest aga rõõm tulevikus on seda suurem.

Lõpuks arvati, et **Eesti valitsus peaks läbi vaatama eelarvepoliitika proportsioonid, töötama välja uue mehhanismi ja uued põhimõtted. Poliitikuil tuleb siiski määrata kindlaks, millist tegevust riigis stimuleerida.** Näiteks Taiwan, Singapur, ka Jaapan saavutasid oma tehnoloogilise läbilöögi vajalike vahendite just sinna suunamisega.

Ajakirjanikud pärisid, miks ikkagi pärast 1986. a peetud 50. juubelit järgneb 7 a möödudes 75. Vahur Mägi vastas: ajalooline tõde on sellega jalule seatud. 50. juubeli tähistamise mõtted olevat liikunud juba 1968. a, aga siis keelas valitsus kõik kodanlike aja sünditised, mida ka meie tehnikaülikool kahtlemata oli, ära. Ja Vahur Mägi palus veel rõhutada: Tehnikaülikool oli oma uksi 17. septembril 1918 avades esimene kõrgem õppeasutus Eesti ajaloo, kus loenguid peeti kohe ja ainult eesti keeles.

Kõneleb tehnikaloo aseprofessor VAHUR MÄGI

Pildistanud Meida Jalast

Eesti press esindajad salvestasid kuuldu hoolega

"Ärgem otsigem vaenlasi, pakkugem lahendusi!"

Käimas on Eesti Vabariigi kujunemise vaevaline ja valuline protsess, mille ühe osana TTÜ peab jõudma dünaamilisse tasakaalu sellesama vabariigi võimaluste ja vajadustega. Meie alustame 76. tegevusaastat, valmistudes tähistama oma *alma mater* 75. sünnipäeva.

**TAGASIVAARDE MÖÖDUNUD
ÕPPEAASTALE**

Kõigepealt mälestas rektor koos aulatäie rahvaga leinaseisakuga igaveseks lahkunuid.

Väljavõtteid rektor Olav Aarna kõnest TTÜ nõukogu lahtisel istungil. Teema: 1992/1993. õppeaasta. Arvud ja kommentaarid.

Need on:
Harry Paalberg, territoriaalmajanduse instituudi professor
Alar Kont, elektrotehnika aluste ja elektrimasinate instituudi dotsent

Edgar Arumeel, anorgaanilise keemia dotsent

Rudolf Kallaste, eksperimentaal-konstrueerimisosakonna lukksepp
Voldemar Prikk, keemiatehnika instituudi tehnik

Hugo Tee, spordikeskuse tööline
Liidia Kannel, raamatukoguhoidja
Ela Heinlaid, koristaja

"Ärgem otsigem..."

Algus 3. lk

Kust me alustasime aasta tagasi?
Võrdlevad andmed Tallinna Tehnikaülikooli suuruse kohta:

	1991	1992	1993
Töötajad	2053	1630	1445
Paevaüliõpilased	5244	4853	4245
Õhtuüliõpilased	1117	1039	1041
Kaugüliõpilased	2133	1945	1519
Kokku üliõpilasi	8494	7837	6999

OLULISED TULEMUSED

- * Rektor tunnustas oma kõnes Eesti rahanduspoliitikat ja nentis, et "oleme õppinud elama krooni tingimustes".
- * Rakendus uus akadeemiline struktuur; käivitus valdkondlik vastuvõtt: tehnika, maajandus, keemia ja tehnoloogia. Kehtib 14 õppeaasta.
- * Diploma sai rekordiline arv noori: 1113 inimest ja õkonomisti, neist 59 cum laude.
- * Rektor kõneles, mis head ja vead on iseloomulikud eelõppele ning suvesemestri. Ta mainis, et suvesemestri osutusid väga populaarseteks keeleõppeintensiivid, suhtlemispsühholoogia ja arvutigraafika kursused.
- * Kaitsti 53 magistri- ja 6 doktorikraadi, viimastest neil on TTÜ õppejõud Jakob Kõbarsepp, Lea Elmik, Heino Mölder ja Endel Risthein.
- * Laienes välissuhtlus. TTÜ on mitme rahvusvahelise assotsiatsiooni liige, toimivad koostöölepingud 30 kõrgkooli ja firmaga 10 riigist. Rektor peatus põgusalt TTÜ suhetel Teaduste Akadeemia ning teiste Eesti kõrgkoolidega, väites viimased vahekorrad olevat "patiseisus" ning propageeris sellest väljatuleku ühe võimalusena nn Eesti Ülikooli ideed: "Eesti eri kõrgkoolid ei peaks omavahel sõda pidama, vaid üksteist täienema."
- * Rakendunud on 6 TEMPUS projekti ja teisi rahvusvahelisi programme.

- * Loodi viiendikakogu. Selle eestseisus täidab muuhulgas ka tehnikaülikooli arengufondi hooldekogu (sponsorluse korraldamine) ülesandeid.
- * Pandi alus juhtimisstruktuuri reformile.
- * Koostööd üliõpilasmavalitsusega nimetas rektor konstruktiivseks.

SUUREMAD PUUDUSED

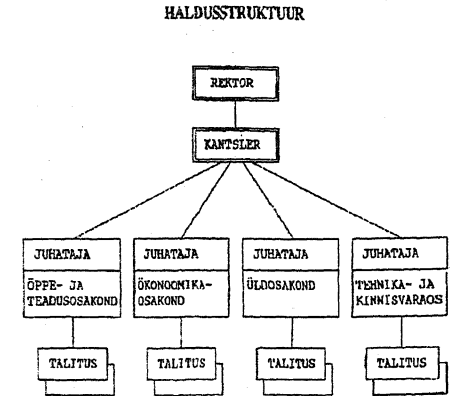
- * On tekkinud "käärid" kirjasõna ja tegeliku elu vahel. Tehnikaülikooli põhikiri ei vasta enam aja nõuetele.
- * Ainelise baasi areng on seisunud (seadmed, ruumid, infrastruktuur).
- * Ei ole käivitunud normaalne eelarvestamise protsess.
- * Suur vastasseis on tekkinud majandusteaduskonna ja tehnikateaduskondade vahel. "Siin ma ei soovita otsida vaenlasi, vaid lahendusi".
- * Igavene teema on väikesed palgad. Sellega seonduv nähtus on õppejõudude jt töötajate keskmise vanuse tõus, niiskes juba pensioni suunas. Palgas pole eelolevalgi aastal palju lubada, maksimum poolteist korda, mis vaevalt katab inflatsiooni.
- * Esimese osa lõpuks kõneles rektor õppejõu eetikast. Prof Aarna ütles, et eri allikatest on temani jõudnud kuuldused, et teatud summa eest on võimalik TTÜsse kindlasti sisse saada. "Konkreetsed andmeid mul pole, kuid selliste juttude levimine paneb vägisi uskuma: kus suitsu, seal tuld. Loodan siiski, et igapähele meist peaks olema tähtis oma au ja tehnikaülikooli hea nimi."
- Rektor kutsus kolleegidega mõtlema ja kas või ajalehes välja ütlemata, mida arvatakse. Samuti märkis rektor, et välismaal on väga kombeks, et iga õppejõud teavitab teisi oma töö tulemustest avalikult.

MIS SEISAB EES

Tehnikaülikooli elukorralduse vastavusse viimine kõrgkoolide seadusega, "vaatamata sellele, et seda seadust pole veel olemas." TTÜ poolt kuuluvad siia ülesannetena

põhikirja muutmine; üleminek anglo-ameerikalikule akadeemiliste kraadide süsteemile; õhtu- ja kaugõppe transformeerimine.

UUE JUHTIMISSÜSTEEMI KÄIVITAMINE:

Osakondade juhatajateks on kinnitatud vastavalt (vasakult) Toomas Sullakatko, Eevi Zernant, Kairi Aasamets, Olavi Paulus.

* Olulisemate arendustöödena ootavad meid üliõpilaste nõustamine (st rühmajuhendajad tagasi); keelte, matemaatika, füüsika ja keemia diferentseeritud õpetamine; ülikooli integreeritud info- ja sidestruktuuri väljaarendamine; riigieelarvelise sõltumatuse suurendamine, sest senine rippumine riigieelarve küljes ulatub 95%ni ja pikas perspektiivis on see hukutav. Rektor rõhutas, et tuleb sihipärasemalt otsida nišši, nii ülikoolis sees kui väljaspool. (Küsimus saalist: kas võib loota, et ülikooli juhtkond kõrvaldab ka põhjused, mis seni on takistanud riigieelarvelise sõltumatuse suurendamist? Rektori vastuse võis lugeda positiivseks.)

Lõpetuseks soovis rektor kõigile jõudu, edu ja kannatust!

Urmi Reinde, ajalehe "Tehnikaülikool" toimetaja, töötanud samas aastail 1974-1983 ja tuli nüüd tagasi

Maailmas eksisteerivad püsivad ja muutuvad suurused. Lihtne näide: konstantne suurus on see, et suvele järgneb sügis. Muutub aga see, et iga sügis on uus ja kordumatu. Tehnikaülikooli konstant on esmakursuslaste pidulik immatrikuleerimine iga sügise alguses. Kuid uued näod, uued sõnad, uued ülesanded on kohustuslikud, sest — ilma muutusteta pole progressi. Igal aastal täidab oma püsivat ülesannet meie oma ajaleht: kajastada immatriku-

ME ARMASTAME TEID!

latsiooni. Ja sellepärast istume me jälle kõrvuti aulas, heites pilke värskele tudengite õnnelikele nägudele. Üks meist on püsivalt tulnud siia 17 aastat järjest. Teine tuli tagasi pärast kümneaastast eemalolekut.

Kui palju muutusi on toonud vahepealsed aastad! Teine sümboolika, teised struktuurid, teised laulud, teised kõned... Ja kui palju püsivat ja igavest: igavesti noor "Gaudeamus", teadustempli muutumatu atmosfäär, muutumatu sära värskele üliõpilaste silmis. Ja veel: igavene armastus seile maja vastu. Just see hoiab üht meist siin kinni juba seitseteist aastat, teist aga sundis naasma pärast kümnet äraoldud aastat. Ja me võime vabalt üles tunnistada, miks armastame: sest siin on koos püsivad ja muutuvad suurused. Siin on

Nadezda Majevskaia, ajalehe "Tehnikaülikool" korrespondent, alustab toimetuses 17. tööaastat

meiega alati üliõpilaste noorus ja õppejõudude tarkus. Siin muutub iga päev midagi: kasvab, areneb, tuleb ja läheb. Siin majas ilmub ka juba 45. aastakäiku alustav ajaleht. Ja nii nagu meie eelkäijad kaugel 1949ndal, loodame meiega püsiva suurusena tööle koos teiega. Kirjutage, helistage, astuge läbi. Ilma teieta ei ole ajaloo kirjutamine võimalik.

URMI ja NADJA

TTÜ ajaleht. Ilmub 30. aprillist 1949 • Toimetaja Urmi Reinde • Toimetuse aadress: TTÜ, Tallinn EE0026, Ehitajate tee 5, VI-211, tel. 537-261 • Arvutimakett TTÜ KO • TTÜ trükikoda • T. 180. Hind 50 s.